

HERBARZ POLSKI

CZEŚĆ I.

WIADOMOŚCI HISTORYCZNO-GENEALOGICZNE
O RODACH SZLACHECKICH.

UŁOŻYŁ I WYDAŁ

Adam Boniecki.

Tom II.

WARSZAWA

Skład główny Gebethner i Wolff w Warszawie.

G. GEBETHNER I SP. W KRAKOWIE.

—
1900.

BUTKIEWICZA Gabryela Franciszka testament oblatowany w grodzie warszawskim 1680 r. (DW. 55).

BUTKIEWICZOWIE v. BUTKOWICZOWIE na Żmudzi. Miklasz Sutkowicz Butkiewicz, żonaty 1517 r. z Maruszą, córką Lenarta (ML. 9 f. 244). Mikołaj, chorąży upicki 1533 r.: brat jego Marcin (ML. 26 f. 116). Bartosz Stankowicz Butkowicz, dworzanin królewski 1550 r. (ML. 48 i 65). Mikołaj, ożeniony z Barbarą ks. Gedrojcówną 1551 r. (Kniaź.). Zygmunt III-ci potwierdził w szlachectwie 1592 roku bojarów żmudzkich: Bartłomieja i Piotra Stefanowiczów Butkowiczów, opierając się na poprzednio wydanych im listach przez starostów żmudzkich (Arch. I. Z. Ros. I). Jan Kazimierz wydał polecenie w 1660 r. Janowi Butkiewiczowi, rotmistrzowi, zbierania wojska (AGZ. X. 4782).

W samym początku XVII go wieku Butkiewiczowie h. *Trzaska* zamieszkiwali województwo witebskie. Łukasz posiadał tamże dobra przed 1610 r. (Herold za 1898 r.). Patrz: *Budkiewicz*.

BUTKO Grzegorz, dworzanin królewski, w województwie wołyńskim 1565 roku (Op. Łuc. 2093 f. 5).

BUTKOWSCY Benedykt i Jan, właściciele Butkowa w powiecie piotrkowskim 1552 r. (Paw.).

BUTLEROWIE v. BUTHLEROWIE h. WŁASNEGO. Herb ich pierwotny: koszyk kwieciami napełniony, lub dzbanek o jednym uchu napełniony winogradem, zmieniony został w 1651 r. Gotardowi Wilhelmowi, podkomorzemu koronnemu, przy nadaniu mu tytułu hrabiowskiego przez cesarza Ferdynanda II-go i obecnie przedstawia na tarczy przeciwiertowanej tarczę mniejszą, na której w złotym polu ukoronowany orzeł czarny, z tarczą na piersiach, na której w polu czerwonym dzban srebrny ze złotymi obręczami, uchem w lewo. W polach tarczy, naprzemian czarnych i czerwonych, w prawem górnem schody złote o czterech stopniach, w lewem górnem i prawem dolnem po dwa trójzęby w krzyż skośny, zębami w górę; w czwartem okrągłe zwierciadło. Nad tarczą trzy hełmy w koronach szlacheckich; w szczytach: pierwszego hełmu—połowa psa czarnego bez nóg, w srebrnej obroży, głową w lewo, o dwóch białych skrzydłach z okrągłym zwierciadłem na piersiach; drugiego—kolumna czerwona na dwóch srebrnych schodach stojąca,

Herb Butlerów.

trzema strusiami piórami uwieńczona, z których środkowe czerwone, na niej myśliwski róg srebrny zawieszony; trzeciego—dwa skrzydła orle, prawe złote, lewe

czarne. Labry od środkowego hełmu czerwone, od pierwszego i trzeciego czarne, pierwsze i drugie srebrem, ostatnie złotem podszyte.

Zanim Jakób Butler, szlachcic irlandzki, o którego potomstwie nic nie wiemy, otrzymał w 1627 r. indygenat, spotykamy już Gerarda Jerzego, w 1613 r. podkomorzego wendeńskiego, żonatego z Elżbietą ze Smogorzewa Wąsowiczówną, córką Wacława, starosty lemżeńskiego, pisarza polnego koronnego, i Anny z Drohojowskich, wdową po Stanisławie Kosie, podkomorzym wendeńskim, posiadaczka dóbr Wandzel w województwie parnawskim (M. 180 f. 455 i Gr. Bieckie 30 f. 361). Jakób, o którym wyżej, był pułkownikiem wojsk królewskich; w 1635 r. przyznano mu nagrody 25,000 flor. (V. L.). Zdaje się, że to będzie inny już Jakób, dworzanin królewski, który w 1641 r. nabył wójtostwo w Częstochowie (DW. 49). Ernest Aleksander, pisarz ziemski wendeński 1634 r. Jerzy, ożeniony po r. 1632 z ks. Anną Giedrojciówną, wojewodzianką mściławską, zostawił córkę Ludwikę za Janem Howenem 1679 r. i syna Melchiora, żonatego z Katarzyną Dowmontówną (Siesicką) 1688 r. (Kniaź.).

Podług rodowodu zamieszczonego w dyplomie hrabiowskim z 1651 r., Butlerowie osiadli na Podlasiu mają pochodzić od dzielnego wojownika z czasów Stefana Batorego, Jana Butlera, który miał czterech synów: Henryka, Teodora, Jana i Krystyana. Teodor z Doroty von Strejthorst pozostawił syna Gotarda Wilhelma, w 1624 r. pisarza kancelaryi koronnej, a następnie dworzanina królewicza Jana Kazimierza (M. 177 f. 28; 172 f. 309 i 180 f. 531). Jan Kazimierz hojnie mu wynagrodził świadczone usługi, gdyż nadał mu starostwa: preńskie, nowskie, ekonomię grodzieńską, w 1654 r. parnawskie, następnie bolesławskie, a oprócz tego był w 1654 r. przełożonym nad pokojowcami królewskimi (praefectus superior aulae regiae), (M. 194 f. 33), w 1654 r. podskarbisem nadwornym, w końcu podkomorzym koronnym, który to ostatni urząd wziął po Ryłskim, oddawszy mu podstarbiostwo. Umarł w 1660 r. W 1658 r. został generał - majorem straży przybocznej królewskiej, cudzoziemskiego autoramentu (Sig. 1). Znajduje się wzmianka w Sigillacie piątej, że po Wilhelmie Butlerze, otrzymał w 1660 r. starostwo radzyńskie Denhoff, coby dawało do przypuszczenia, że i to starostwo posiadał. Żonaty z Konstancją z Wodyńskich, kasztelaną podlaską, wziął od matki żony i jej rodzeństwa w zastaw Kreślin, Brzozów etc., w powiecie drohickim w 124,000 fl. (M. 201 f. 407). Synów jego czterech: Marek, Aleksander, Jan i Teodor (DW. 57 f. 662 i 964), z których ostatni miał być kanonikiem warszawskim i opatem witowskim. Katarzyna, córka podkomorzego, 1-o v. za Ernestem Grothusem 1659 r., 2-o v. za Fryderykiem Falkierzabem, wojewodą inflanckim.

Marek, po ojcu starosta preński, poseł drohicki 1668 r., podkomorzy drohicki 1678 r., a następnie starosta drohicki, ustąpił starostwo drohickie bratu Aleksandrowi umierając w Warszawie 1690 r. Z Barbary Słupeckiej, kasztelanek lubelskiej, nie pozostawił potomstwa (M. 214 f. 1). Marek, starosta preński, brat jego Jan, starosta nowski, z ziemią drohicką, a Ernest z województwem poznańskim, podpisali elekcję króla Michała.

Jan, pułkownik królewski, po matce starosta nowski 1669 r., poseł województwa podlaskiego tegoż roku, następnie po bracie Aleksandrze starosta drohicki, został kasztelanem podlaskim 1710 r., lecz nie objął urzędu, gdyż poprzednik jego Rzewuski pozostał na nim. Starostwo nowskie odstąpił Konopackiemu

1700 roku. Żonaty z Bogumiłą Gorajską, 1-o v. Krzysztofową Potocką (Bract. XIV f. 881).

Aleksander, starosta preński i drohicki po bracie Marku, miał syna Marka Antoniego, starostę preńskiego, żonatego z Franciszką Szczucką, z której synowie: Aleksander i Michał. Aleksander, starosta witagolski (DW. 69 f. 1387), w 1737 r. wojski bielski, w 1742 r. starosta mielnicki, z tym tytułem podpisał elekcyę Stanisława Augusta, jako poseł ziemi mielnickiej. W 1750 r. otrzymał konsens na ustąpienie starostwa mielnickiego Sedlnickiemu, a w 1775 r. Szydłowskiemu (Sig. 28 i 32). Umarł w Warszawie w 1783 r., nie ustąpiwszy starostwa. Z Katatrzyny Granowskiej córka jego Rozalia wyszła za hrabiego Antoniego Ossolińskiego, starostę sulejowskiego. Michał (DW. 85 f. 230), starosta preński, kawaler orderu Sw. Stanisława 1778 r., ożeniony z Benedyktą Pacówną, dla której w 1760 r. wyjednał dożywocie na tem starostwie, miał z niej córkę Franciszkę, żonę 1-o v. ks. Jerzego Radziwiłła 1778 r., 2-o v. ks. Mikołaja Radziwiłła (Pac.). Podług monografii hr. Kossakowskiego, tenże Michał z drugiej żony, Maryanny z Markowskich (DW. 112 f. 476), 2-o v. Filipowej Frankowskiej, brygadjerowej wojsk polskich 1809 r., miał troje dzieci: Antoniego, Jana i Józefę za Kuczyńskim. Z nich Antoni udowodnił pochodzenie swoje szlacheckie w Królestwie 1838 r. Według tychże monografii, bratem Aleksandra i Michała był Józef, żonaty z Teresą z Urbańskich, z której córki: Józefa za Krzysztofem Szczytem, starostą witagolskim, Antonina za Kazimierzem Ossolińskim, podkomorzym mielnickim, i Anna za Janem Wisłockim, chorążym bydgoskim; ta ostatnia jako wdowa wystawiła 1754 r. kościół w Frampolu.

Stefan z Beblu Butler, kapitan Rzeczypospolitej, podpisał z księstwem inflanckiem elekcyę Jana Kazimierza. Ernest Butler, który sprzedał w 1677 r. Zaleskim Ostrowy Wielkie (Gr. Przed. 78), żonaty był z Jadwigą z Żychlińskich. Brat jego Otton, podpułkownik dragonów w 1668 r. (Sig. 10 f. 85). Krzysztof, cześnik inflancki 1709 r. (Sap.). Krzysztof Butler, sędzia grodzki brasławski 1702 roku, ze Świętosławy miał syna Jana, cześnika brasławskiego, który wraz z żoną, Heleną z Drozdowskich, córką Aleksandra, fundował klasztor helianowski 1755 r. (Akta XII). Ignacy Butler, miecznik wilkomierski 1767 r., a skarbnik 1770 roku. Inny Ignacy, miecznik wilkomierski 1777 r.

Józefa z Idzikowskich hr. Butlerowa umarła w 1863 r.

BUTLEWSKI Jan, stronnik Augusta III-go, głosował za nim 1733 r. (Obl. Warsz. 49 f. 606).

BUTMAN v. BUTTMAN Kazimierz, kapitan pułku gwardyi, wprowadzony do dóbr Stromiec w ziemi czerskiej 1775 r. (Perp. Czers. 35 f. 22). Michał podpisał z powiatem pińskim elekcyę Stanisława Augusta.

BUTOWICZOWIE h. WŁASNEGO, ziemianie kijowscy. Jacek Butowicz, ziemianin kijowski, otrzymał pozwolenie w 1574 r. na założenie miasta w Brusilowie i zbudowanie tamże zamku (Arch. I. Z. Ros. V. 1). Ów Jacek, syn Dymi-